כל הבשר פרק שמיני חולין

מסורת הש"ס

האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחוטה לישראל ומבשל ומאכילם וכשהעובד כוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות וכא יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכקטור זה שעובד כוכבים הוא והאכילו בשר חזיר[1]: **הוליאו אתא מבעלה והרגו את הנפש.** נפרק בתרא דיומא בעובדא דכידור איכא למ"ד קטלה ואיכא למ"ד לא קטלה אלא אפקה: **ומימיך.** שלא תטעה מי מהם אמר הוליאו ומי מהם אמר הרגו: **אתא רב דימי אמר אפקה אתא רבין אמר קטלה.** הראשון הוליאה והשני הרגה אחת הסימן כאילו שניהם נעשו בה גילוסין והריגה ושוב לא תטעה דודאי אין להחליף ולומר הראשון הרגה והשני הוליאה והם היו יודעין דרב דימי אתא מארץ ישראל מקמי רבין: **הדא מבני כו' לחומרא.** לאשויים בשר חזיר כרב דימי אחרונים הרגו כרבין. בשר חזיר חמור מנבלה דאית ביה תרי איסורי: **אין נוטלין מהם.** מיס הראשונים ופליג אדלעיל וחזקיה תנא הוא: **רבן גמליאל ברבי.** בנו של רבי ואוכל טהרות היה: **חמי עבריא חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים אכל מעכילין בהן לידים.** אי איכא מ' אמה: **כל גופו טובל בהן.** אם נטמא לחויות הן לטבילת כל גופו: **אכל לא פניו ידיו ורגליו.** אם טבל בהם פניו ידיו ורגליו אין טבילה עולה לידים ולאכילה: **אפאה כל גופו כו'.** הלא אף טבילה עולה לידים יותר מן הנטילה כדאמרינן בחגיגה (דף יח:) נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולקדש מטבילין אלמא טבילת ידים עדיפא ולכל גופו חזו לטבילה לידיו לא כל שכן: **במקומן.** בחיבורן אם בא להטביל ידיו בהן: **דל"ע שפיר דמי.** דאם טבילה עליהם ככל מעייות ומקוואות: **משקל מייניה במגא.** לשפוך על ידיו כדין הנטילה: **דל"ע אסור.** דכי תקון רבנן נטילה לאו בחמין תקון והני גרעיי מחמי אסור אלא היתה להן שעת הכושר: **דאפסקינהו בכם בירתא.** חרש קלר והמים פוגים שם ואין שם שיעור מקוה אבל ממוכרין למקוה דגזירה בעלמא הוא אטו מגא: **שנפסלו משפיים בהמה.** כגון קרומין או חמי טבריא: **בקרקע כשרין.** להטביל ידיו דהא מקוה מיהא אבל טבילה לא תקנו רבנן אלא בראוין לשתיית בהמה: **אכל לא פניו ידיו ורגליו.** אפילו דרך טבילה. פניו ורגליו משום ידיו נקט להו ואורחא בעלמא נקט: **נט"י לחולין מפני דרך הרומה.** הולרכה שהידים שניות ופוסלות את התרומה אבל חולין לא מהני בהו שני ומפני דרך תרומה שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם [6]הנוהגת בחולין: [6]**מלוה לשמוע דברי חכמים.** שתקנוה: **רבא אמר.** דאורייתא היא מלוה כרבי אלעזר בן ערך: **מכאן סמכו.** כדמפרש ואזיל: **הא שנף.** בחיים את ידיו טהור מגגעתו בזב בחמיה: **אלא ס"ק.** הנוגע בזב ומי שאינו שונף את ידיו שניהם טמאין ואסמכתא בעלמא היא: **ופליגא דרב נחמן דאמר.** נגעות הוא ואסור לנהוג עלמו בנגעות הרוח ולאו רשות היא: **ולא יהבו לי מידי.** אלא אמר לגרפני עמהם לזימון דקסברי אין מזמנין על הפירות לומר נברך: **וש"מ.** מדברכו כל אד ואד לחודיה לאתריהם ולא יצא אחד בברכת חבירו שמע מינה בשאים מצוה ליחלק ואין כאן אלא: **עד**

חזנהו דהוו שדו מיא מפומא דחצבא. והא לאיעכב ולא עבר בעלמא כן אי אלא הוזיעם לפי שהיה ירא שיקפידו עליו שאר השדים אם היה מודיע אי נמי אין מועיל אא"כ שדי להו הוא גברא גופיה דשמי: **חמי** האור חזקיה **אמר אין נוטלין מהם לידים.** והא דתניא לעיל (דף קה.) מים לאשויים טובלין בין בחמין בין בצונן מוקי (ב) חזקיה כליסנא קמא דר' יעקב דעיל כשאין היד סולדת בהן וכאן יוחנן דשרי הכא בצונן בתרא דמוקי לה אע"פ שהיד סולדת מותר ובחמים פירש בקונטרס לחזקיה תנא הוא ופליג אברייתא דלעיל:

דפסקינהו בבת בירתא. והא דאמרינן בפרק ג' מיין (טיר לח.) דרביעית דמקוה בטלה בטלוה היינו לענין ממטין וליטורות אבל שרי להטביל בהן ידיו אע"ג דגמרי בטלוה אף לידים והכא במחוברין למקוה וכן פירש בקונטרס:

מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולין בקרקע כשרין. בפ"ב דזבחים (דף כב.) אמרינן כל המשלים למי מקוה משלים למי (ג) מאר ולרביעית אינו משלים למעוטי מאי אילימא למעוטי טיט הנרוק היכי דמי אי דפרה שותה ושותה ממנו אפילו לרביעית נמי משלים פירש שם בקונטרס וכשרים הן לידים כדאמר בפרק כל הכשר מים שנפסלו משתיית בהמה אין בכלים אין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשרין ואגב רייתא לא עיין (ד)כן ואם תאמר דהתם קאמר ואי אין פרה שותה ושותה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכא משמע דלכ"ע עוכל בהן כל גופו וגרלה לפרש דהתם מיירי שנפסלו משתיית בהמה מחמת שהטיט עב כל כך שאינה יכולה לשתות דאז אין שם מים עליו אבל הכא אירי בצלולין הרבה אלא דמאים ומקרחי וממחת כך אין הפרה יכולה לשתות(ה): **מצוה לשמוע דברי חכמים.** ואע"ת והלא משום סרך תרומה תקונה וא"כ מאי ועוד וי"ל דתקנו משום נקיות:

מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך. פירוש דאסמיך ליה קרא דלאו דרשה גמורה (ד) דעיקר קרא אתא לכדדרשינן בגדה (דף מג.) מה ידיו מאנרלי:

ושמע מינה שנים שאכלו מצוה ליחלק. תימה לר"י מנא ליה דמצוה ליחלק דילמא רשות כמ"ד בריש פ' אלשה שאכלו (ברכות מה.) דאם רצו לזמן מזמנין דפלוגתא היא דרב ורבי יוחנן ועוד קשה דהתם לא פליגי אלא בפת שיש עליו תורת זמון דמן נג' אבל פירות דאין מזמנין עליהן כלל כדאמר ש"מדאין מזמנין עלהפירו' פשיטאדמעלו' ליחלק

חזנהו דקא שדו מיא מפומא דחצבא אמר אי הוה ידענא דרגיליתו למיעבד הכי לא איעכבי א) [6]כי אתא רב דימי אמר מים הראשונים [7]האכילו בשר חזיר אחרונים הוציאו את האשה מבעלה כי אתא רבין אמר ראשונים האכילו בשר נבלה אחרונים הרגו את הנפש אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אתא רב דימי אפקה אתא רבין קטלה ר' אבא [8]מתני הדא מהני והדא מהני לחומרא איתמר חמי האור חזקיה אמר אין נוטלים מהן לידים ורבי יוחנן אמר [9]נוטלין מהם לידים אמר רבי יוחנן שאלתי את רבן גמליאל בנו של רבי ואוכל טהרות ואמר לי כל גדולי גליל עושין כן חמי טבריא חזקיה אמר [10]אין נוטלין מהם לידים אבל מטבילין בהם הידים ורבי יוחנן אמר כל גופו טובל בהן אבל לא פניו ידיו ורגליו השתא כל גופו טובל בהם פניו ידיו ורגליו לא כ"ש אמר רב פפא במקומן דכולי עלמא לא פליגי דשרי משקל מייניהו במגא דכ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי דפסקינהו בבת בירתא מר סבר גזרינן בת בירתא אטו מגא ומר סבר לא גזרינן כתנאי [11]מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולים בקרקע כשרין רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בקרקע טובל בהן כל גופו אבל לא פניו ידיו ורגליו השתא כל גופו טובל בהן (6) ידיו ורגליו לא כ"ש אלא לאו דפסקינהו בבת בירתא ובהא פליגי דמר סבר גזרינן בת בירתא אטו מגא ומר סבר לא גזרינן אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן נטילת ידים לחולין מפני סרך תרומה ועוד משום מצוה מאי מצוה אמר אביי [12]מצוה לשמוע דברי חכמים רבא אמר מצוה לשמוע דברי ר"א בן ערך דכתיב [13]וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים אמר ר"א בן ערך מכאן סמכו חכמים לנטילת ידים מן התורה אמר ליה רבא לרב נחמן מאי משמע דכתיב וידיו לא שטף במים הא שטף טהור הא טבילה בעי אלא הכי קאמר ואחר שלא שטף טמא אמר ר' אלעזר אמר רבי אושעיא לא אמרו נטילת ידים לפירות אלא משום נקיות סבור מינה חובה הוא דליכא הא מצוה איכא אמר להו רבא לא חובה ולא מצוה אלא רשות ופליגא דרב נחמן [14]דאמר רב נחמן [15]הנוטל ידיו לפירות אינו אלא מגסי הרוח אמר רבה בר בר חנה הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ורבי אסי אייתו לקמייהו כלכלה דפירי ואכלו ולא משו ידייהו ולא יהבו לי מידי ובריך חד חד לחודיה שמע מינה תלת שמע מינה אין נטילת ידים לפירות וש"מ יאין מזמנין על הפירות ושמע מינה [16]שנים שאכלו מצוה ליחלק [17]תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק [18]במה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן [19]נטילת ידים לחולין עד הפרק [20]לתרומה עד

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה עח וע"ש סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' קס סעיף ו (וברב אלפס שם):

כז ב מיי' שם הלכה ט וע"ש טוש"ע שם סעיף ז (וברב אלפס שם):

כח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

ד (מיי' שם ה"כ):

כט ה מיי' שם הלכה נ וע"ש סמג שם טוש"ע א"ח סי' קנח סעיף ה:

ל ו טוש"ע א"ח סי' ריג סעיף א:

לא ז ח מיי' פ"ה מהל' ברכות הלכה טו סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' קנג סעיף א (וברב אלפס שם מה.):

לב ט מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה ד סמג עשין כז טור ש"ע א"ח סי' קסא סעיף ד:

לג י מיי' פי"ח מהלכות תרומות הלכה ז ופי"א מהלכות מקואות הלכה יא:

רבינו גרשום

מים ראשונים האכילו בשר חזיר. (ה) כלומר ההוא דישב לשלחן כי לא נטל ידיו וכסבור דעובד כוכבים הוה והביאו לפניו בשר חזיר: אחרונים הוציאו אשה מבעלה. דההוא דאפקיד כסא לאינתתיה אכל עדשים ויצא לשוק בדלא נטל ידיו מים אחרונים והיה רשע אחד שראה כשנתן הבעל הכיס לאשתו ובא לאשה ואמר לה תני לי הכיס שנתן ליך בעליך א"ל תן לי סימן נתן לה שאכל עדשים וכשבא לביתו וסיפרה לו הדברים וגירשה. חד מהני וחד מהני לחומרא. כלומר מים הראשונים האכילו בשר חזיר אחרונים הרגו את הנפש כלומר לא סביבא ליה דגירשה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. כלומר מים ראשונים: פסקינהו במגא. כלומר דנטל מהם מהני לחומרא. כלומר מים הראשונים האכילו בשר חזיר אחרונים הרגו את הנפש כלומר לא סביבא ליה דגירשה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. כלומר מים ראשונים: פסקינהו במגא. כלומר דנטל מהם כלל: דפסקינהו בבת בירתא כלומר שהיו עושין בצידי הנהר כמו צינורות שהולכות לשדות ומשקין מהם שדותיו דלא היו המים במקום רביתא דנהרא אלא בצינורות דהיא בת בירתא ובאותו מקום פליגי אם יכול אדם ליטול ידיו אם לאו: מים שנפסלו משתיית בהמה. כלומר שלא היו נקיים בכלים שסולים ליטול מהם ידיו בקרקע כשרים: טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ורגליו לענין קידוש ידיו ורגליו לעבור עבודה: מר סבר גזרינן כלומר דר' שמעון בן אלעזר סבר אבל לא ידיו ורגליו דגזרינן אטו מגא וה"ק סבר בקרקע כשרים אפי' בבר בירתא דלא גזרינן אטו מגא (אלא) משום סרך תרומה כלומר שאם אכלו חולין בלא נטילת ידים היו מסרכין כן לתרומה והיו אוכלין אפי' תרומה בלא נטילת ידים: הא אחר שלא שטף ידיו טמא כלומר אפי' טהור שלא שטף ידיו טמא לאכול אפי' חולין. ופליגא דרב נחמן כלומר מה דאמרינן רשות הוא ליטול ידיו

מסורת הש"ס

(ה) יומא פג: [ע"ש דאיתא והיינו דתנן כו' ולרך תיקון שם], (ב) [ואם כהיינו דתנן כו' דאיתא ביומא הנ"ל ופסקר דהך ר' אבא גופו תני לקר דאיתא מיס לאשויים כו' המכר ביומא הנ"ל וע' כתוכות פא. והתנא ר' אבא כו' ולפ"ז נ"ל ביומא הנ"ל והיינו דתנא], ג) [תוס' דיבים פ"א הי' ע"ש], ד) [יבמות כ. ושם נסמן], ה) תענית יח:, ו) נדרים מה:, ז) [מדרש תנחומא נלך יח], ח) נ"ל הנהיגה, ט) [נ"ל כלן], י) [וע"ע תוס' סוכה יט: ד"ה עיט ותוס' נחים כב. ד"ה למעוטי],

תורה אור השלם

א. וכל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמָּיִם וְכִבַּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב:

ויקרא טו יא

גליון הש"ס

גמ' האכילו בשר חזיר. עיין כ"י י"ל מי' קח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאמת כל גופו טובל בהן פניו ידיו: (ב) תוס' ד"ה חמי וכו' מוקי לה חזקיה וכו' ורבי יוחנן דשרי הכא ס"ל כל' בתרא: (ג) ד"ה מים וכו' לתי מקוה משלים למי ביור ולרביעית: (ד) ד"ה מצוה וכו' גמורה היא דעיקר:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' כי אתא רב דימי אמר מים הראשונים. נ"ב עיין כ"י כ"ל ספר קר"ו דהי' יעקב רפא אי שעת הסמד הי' והיו מחזיקים עצמם לגוים כמרהפיא דאליה הא אסור לעשות שחורה בדבר האסור מן התורה וכ"כ מהרי"ם שיף ועיין מהרש"א בלשון רש"י בד"ה האכילו וכו' דמפרש בנוסחנו חס שלא בהרכ"י:

מוסף רש"י

מים הראשונים האכילו בשר חזיר. פונדק ישראל היה מוכר לישראל דברים המותרים ומאכילם, ומוכר לנכרים בשר חזיר מבושל, בא ישראל לפונדק והאכו שלא נטל ידיו כשהסב לאכול ונתן לפניו בשר חזיר (יומא פג:). מצוה ליחלק. ונברך כל אחד בפני עצמו, אין ברכת המזון אחת כל ברכת המזון (ברכות מה:).

שיטה מקובצת

ה) מצוה לשמוע דברי חכמים שתקנוה. נ"ב כאן רמז מה שתירץ הרשב"א ז"ל בקושיא שיש כאן ע"ש:

ה) נ"ל דהיא יבש על השולחן לאכול ולא נטל ידיו וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com